

AUST-AGDER FYLKESKOMMUNE
FYLKESRÅDMANNEN

Miljøverndepartementet
Postboks 8013 Dep.
0030 Oslo

Dato: 19. juni 2002
Deres ref.:
Vår ref.:
Arknr.:
Saksbehandler: Randi Mykland
e-post: randi.mykland@aa-f.kommune.no
Tlf.: 37 01 73 17

**NOU 2002:1 FORTID FORMER FRAMTID – UTFORDRINGER I EN NY
KULTURMINNEPOLITIKK - HØRING**

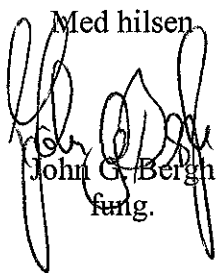
Fylkesutvalget i Aust-Agder behandlet ovennevnte sak i møte den 18. juni 2002.

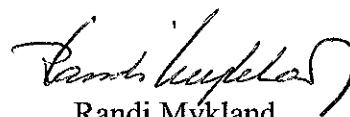
Det ble gjort slikt vedtak:

- 1. Aust-Agder fylkeskommune er enig i de mål og strategier som trekkes opp og i innstillingen til ny kulturminnepolitikk. En har derfor ingen vesentlige merknader til Kulturminneutvalgets innstilling.*
- 2. Aust-Agder fylkeskommune er positiv til ytterligere delegering av myndighet etter kulturminneloven. Økt ansvar må følges opp med økte ressurser i form av frie inntekter.*

Utskrift av fylkesutvalgssak nr. 78 vedlegges.

Det ble valgt å fremme saken for fylkesutvalget. Av den grunn er ikke de konkrete spørsmålene som er stilt i høringsbrevet besvart.

Med hilsen

John G. Bergh
fung.

Randi Mykland

Kopi:
Regionalvirksomheten

**AUST-AGDER FYLKESKOMMUNE
FYLKESRÅDMANNEN**

BEHANDLENDE ORGAN: Fylkesutvalget	MØTEDATO: 18.06.02	SAK NR.: 78 - 2002
SAKSBEHANDLER: REGIONALVIRKSOMHETEN v/ kulturvernleder Kirsten Hellerdal	ARKIVNR.:	

**NOU 2002:1 FORTID FORMER FRAMTID – UTFORDRINGER I EN NY
KULTURMINNEPOLITIKK. HØRING.**

FORSLAG TIL VEDTAK.

Fylkesrådmannen fremmer slikt forslag til

vedtak:

1. Aust-Agder fylkeskommune er enig i de mål og strategier som trekkes opp og i innstillingen til ny kulturminnepolitikk. En har derfor ingen vesentlige merknader til Kulturminneutvalgets innstilling.
2. Aust-Agder fylkeskommune er positiv til ytterligere delegering av myndighet etter kulturminneloven. Økt ansvar må følges opp med økte ressurser i form av frie inntekter.

.....

Fylkesrådmannens tilrådning ble enstemmig vedtatt.

2. SAMMENDRAG

Sammendrag av utredningen følger som vedlegg.

3. BAKGRUNN FOR SAKEN

Kulturminneutvalget ble oppnevnt ved kgl. res. av 9. april 1999 for å vurdere mål, strategier og virkemidler i kulturminnepolitikken. Fylkesmann Tora Aasland har vært utvalgets leder. Utredningen ble avgitt 21. des. 2001 med en flertallsinnstilling og en særmerknad fra to av medlemmene. Miljøverndepartementet har i brev av 28.02.02 sendt NOU 2002:1 *Fortid former framtid - utfordringer i en ny kulturminnepolitikk* ut på høring med høringsfrist 28. juni 2002.

Utredningen faller i to hoveddeler:

- Del I Verdigrunnlag og hovedlinjer i en ny kulturminnepolitikk
- Del II Forslag til tiltak

Del I

I del I har utvalgets flertall følgende visjon for en ny kulturminnepolitikk:

Kulturminner og kulturmiljøer – kilder til opplevelse, utvikling og verdiskaping

Med denne visjonen setter utvalgets flertall opp følgende mål for kulturminnepolitikken samt hva som må til for å nå disse målene:

1. Kulturminner og kulturmiljøer viser et historisk, kulturelt og materielt mangfold

For å nå dette målet for kulturminnepolitikken må det

- legges vekt på kulturell variasjon og mangfold
- gis muligheter for et differensiert vern og for regionale variasjoner
- gis rom for åpne og fleksible verdivurderinger som tar hensyn til historiske, sosiale og kulturelle sammenhenger

2. Samvirke mellom mennesker og kulturminner skaper verdier, kunnskap og opplevelser

For å nå dette målet må det

- legges vekt på formidling av og tilgjengelighet til kulturminnene og kulturmiljøene
- legges vekt på prosesser med bred deltakelse og lokal forankring
- rettes større oppmerksomhet mot kulturminner og kulturmiljøer som kunnskaps- og opplevelsesressurser

3. Sammenheng mellom natur og kulturminner stimulerer til bærekraftig ressursforvaltning

For å nå dette målet må det

- legges vekt på miljømessige sammenhenger, inkludert sammenhengen mellom natur og kultur

4. Det er likeverd i samspillet mellom offentlige og private aktører

For å nå dette målet må det

- legges til rette for en tilpasning mellom vernets formål og eieres, rettighetshaveres og brukeres interesser, inkludert videreføring og utvikling av næringsvirksomhet
- gjennomføres nødvendige lovendringer og organisatoriske endringer for å oppnå dette

5. De økonomiske rammene står i forhold til oppgavene

For å nå dette målet er det nødvendig med

- en markant større økonomisk satsning og en rettferdig fordeling av omkostningene ved fredning og vern

Kommentar: De oppsatte mål, strategier og innsatsområder er omfattende, og det må disse også være for å kunne være rettesnor for kulturminnepolitikken framover.

Del II

I del II foreslås ulike typer tiltak fra samarbeid til juridiske og organisatoriske virkemidler, jfr. sammendraget. Av spesiell interesse for fylkeskommunen er kap. 9 Styrking av de økonomiske virkemidlene og kap. 10 Organisering av den offentlige kulturminneforvaltningen. Det er derfor bare disse som behandles her.

Kap. 9 Styrking av de økonomiske virkemidlene.

Utvalgets flertall mener det er tre ordninger som i hovedsak skal bidra til den offentlige ressursinnsatsen på kulturminnefeltet:

- tilskuddsordninger
- kulturminnefond
- særregler for kulturminner og kulturmiljøer i skatte- og avgiftsregelverket

Statlige tilskudd skal fortsatt være hovedkilden til istandsetting av fredete kulturminner. Her er det et akkumulert etterslep. Miljøverndepartementets tilskuddspost må økes betraktelig for å imøtekomme de behov som framkommer bl.a. i Riksantikvarens behovsanalyse. (Beregnet til 400-550 mill. pr år fram til 2020 i tillegg til dagens bevilgninger, mens MD i 2002 har bevilget 210 mill.)

Staten har også et ansvar for at den offentlige kulturminneforvaltningen fungerer på en god måte, både for kulturminnene og for aktørene på feltet. Bemanningssituasjonen vurderes å være tilstrekkelig på sentralt nivå, mens det regionalt er stort behov for flere folk. Utvalget anbefaler at kulturminneforvaltningen i fylkeskommunene styrkes vesentlig. Hvorvidt disse ressursene i sin helhet skal tilføres fylkeskommunene, må ses i lys av hvilket ansvar og hvilke oppgaver som skal legges til kommunene og hvilke som skal forbli regionale.

Det anbefales at staten øremerker tilskudd som kommunene kan nytte til tiltak innen områder som er regulert til antikvariske spesialområder.

Utvalgets flertall anbefaler at det med statlige midler opprettes et kulturminnefond som supplement til statlige tilskudd. Dette skal stimulere til kulturminnetiltak og aktiviteter

regionalt og lokalt, primært til ikke-fredete kulturminner. Fondet bør være av en slik størrelse av det gir en avkastning på rundt 100 mill. pr år.

Utvalgets flertall mener at særbestemmelser for kulturminner i skatte- og avgiftssystemet må omfatte fredete kulturminner og de som er bevaringsregulert etter plan- og bygningsloven. Det bør gis fritak for moms for håndverkertjenester og materialer. Utgifter til vedlikehold og påkostninger for denne type bygninger må betraktes som vedlikehold i skattelovens forstand. Eiendommene må kunne prosentliknes og også utgifter til vedlikehold/påkostninger bør være dirkede fradragsberettigete.

Kap. 10 Organisering av den offentlige kulturminneforvaltningen.

Kommunene har i dag ikke ansvar etter kulturminneloven. Utvalget er positivt til at kommunene kan få overført ansvar og oppgaver innen kulturminnefeltet, men før dette skjer må roller og ansvar klarlegges, det må sikres tilgang på kompetanse og økonomiske ressurser og utvikles samarbeid kommunene imellom.

Fylkeskommunene har siden 1990 hatt delegert ansvar etter kulturminneloven. Det er etablert fagmiljøer med god kompetanse på feltet. Selv om kommunene skulle bli tildelt ansvar for egne kulturminner, vil det være behov for et sterkt forvaltningsnivå regionalt. Med delegasjonen fra staten i 1990 fulgte midler til to stillinger. Allerede i starten var dette for lite i forhold til de oppgavene som skulle løses. Senere har oppgavevolumet økt og misforholdet er dermed forsterket. De fleste fylkeskommuner bruker fra fire til sju stillinger for å løse overførte kulturminneoppgaver. Det gir lite rom for kunnskapsformidling, veiledning og samarbeid med kommuner og andre aktører om for eksempel skjøtsel, vedlikehold og tilrettelegging. Dette er oppgaver som har stor betydning for å styrke interessen for kulturminner. Dette er bakgrunnen for at det i kap. 9 er foreslått en vesentlig styrking av bemanningen i fylkeskommunen.

Utvalget foreslår at Riksantikvaren i større grad skal rendyrke sin direktoratsrolle. Fra 2001 ble myndighet til å fatte vedtak om dispensasjon fra automatisk fredning overført fra landsdelsmuseene til Riksantikvaren. Etter en evaluering etter en treårsperiode bør det vurderes om denne myndigheten kan videredelegeres til fylkeskommunen.

4. FAGLIGE MERKNADER OG KOMMENTARER

Kulturminneutvalget har i forhold til mandatet levert en innstilling som ut fra de oppsatte mål og visjoner foreslår virkemidler for en mer offensiv kulturminnepolitikk. Utredningen og de foreslått virkemidlene er preget av en viss realisme i forhold til hva som er mulig å få til innenfor uoverskuelig framtid. I noe sammenhenger kunne forslagene gjerne vært mer konkrete.

Fylkesrådmannen deler utvalgets syn på at kulturminnevern fortsatt vil være et viktig felt på regionalt nivå. En vil derfor være positiv til at det delegeres myndighet etter kulturminneloven og andre forskifter, bl.a. i forhold til kirker. Et økt ansvar må imidlertid følges av mer ressurser. I løpet av de 12 årene som fylkeskommunen har hatt delegasjonen av myndighet etter kulturminneloven har både oppgavenes antall og krav til kvalitet og grundighet blitt hevet uten at detter kompensert fra statens side. En slutter seg derfor til utvalgets konklusjon om det dette feltet på styrkes på regionalt nivå. Dersom fylkeskommunen skal være en aktiv regional utviklingsaktør på dette området, er det etter fylkesrådmannens vurdering av

avgjørende betydning at de økte ressursene kommer i form av frie inntekter – og ikke som øremerket tilskudd.

Utvalget har lagt til grunn Stortingets vedtak om ny oppgavefordeling med overføring av oppgaver fra fylkesmannen til fylkeskommunen (St. meld. nr. 31 (2000-2001) Siden regjeringen har utsatt denne iverksettingen på ubestemt tid, vil visse intensjoner i forhold til omorganiseringen være noe uaktuell.

5. KONKLUSJON

Fylkesrådmannen finner å kunne anbefale at Kulturminneutvalgets utredning legges til grunn ved videre utarbeidelse av Stortingsmelding om saken.

Trykt vedlegg: Sammendrag av Kulturminneutvalgets utredning

Utrykt vedlegg: NOU 2002:1 Fortid former framtid – Utfordringer i en ny kulturminnepolitikk

VEDLEGG

Kapittel 1

Sammendrag og hovedstrategier. Mandat, sammensetning, arbeid og rammevilkår

1.1 Sammendrag

Bakgrunnen for oppnevningen av kulturminneutvalget var Stortingets behandling våren 1998 av St.meld. nr. 58 (1996–97) *Miljøvernpolitikk for en bærekraftig utvikling – Dugnad for framtida*. Stortingsflertallet la til grunn at dagens kulturminnepolitikk ikke var tilstrekkelig for å sikre vår felles kulturarv for kommende generasjoner. De mente det var behov for en grundig vurdering av mål, strategier og virkemidler. Det ble lagt vekt på at kulturminnepolitikken bør utøves i et nært samarbeid mellom offentlige myndigheter og private interesser.

I sitt mandat ble utvalget bedt om å vurdere videreutvikling av kulturminnepolitikken, med særlig vekt på:

- perspektivet på kulturminner som ressurs for samfunnet
- vern og forvaltning av fredete og bevaringsverdige kulturminner
- eieres rolle og situasjon
- kommunenes og organisasjonenes rolle i kulturminnearbeid
- nettverksbygging
- staten som eier
- organiseringen av kulturminneforvaltningen på fylkesnivå, herunder også samisk kulturminneforvaltning
- internasjonalt kulturminnesamarbeid, med spesiell vekt på utviklingssamarbeid

Utvalgets flertall har i utredningen både lagt vekt på å vurdere kulturminner og kulturmiljøer som ressurser i seg selv, og å se kulturminnene og kulturminnepolitikken som ledd i en større samfunnsmessig sammenheng.

Utredningen er delt i to hoveddeler:

Del I: Verdigrunnlag og hovedlinjer i en ny kulturminnepolitikk

Del II: Forslag til tiltak

I vedleggene 2–5 beskrives dagens situasjon når det gjelder overordnede rammer i kulturminnepolitikken, tilstanden til ulike kategorier kulturminner og kulturmiljøer, ressurs situasjonen, og

det gis en historisk oversikt over utviklingen av den offentlige kulturminneforvaltningen.

Avslutningsvis i hvert kapittel i del II er anbefalingene til utvalgets flertall til angjeldende kapittel oppsummert. I dette sammendraget gis det derfor bare en kort omtale av hva som behandles i de enkelte kapitlene.

Utvalgets mindretall, utvalgsmedlemmene Elin Schanche og Christian Sulheim, har en særmerknad som er inntatt i sin helhet som kapittel 15, og disse medlemmene vil ikke tiltre anbefalingene fra utvalgets flertall.

I *kapittel 1* presenteres 10 hovedstrategier fra utvalgets flertall, samt mandat, sammensetning og rammevilkårene for utvalgets arbeid.

I *kapittel 2* framheves verdier som knytter seg til kulturminner og kulturmiljøer. Hva kan kulturminner og kulturmiljøer fortelle, hvor befinner de seg i hverdagslandskapet og hvordan kan de samme kulturminner eller kulturmiljøer gi forskjellige opplevelser og kunnskap til ulike personer.

Det legges vekt på at forskjellige mennesker og grupper i samfunnet måler verdier etter ulike skalaer, fordi de ofte har ulike interesser og forskjellige verdisyn. Ikke alle har de samme mulighetene til å bli hørt i den offentlige debatten, eller til å få gjennomslag for sine synspunkter eller interesser. Det underbygges hvorfor det er viktig at kulturminnepolitikken må basere seg på et bredt perspektiv som tar hensyn til både det allmenne og det spesielle, og som sikrer et bredt og mangfoldig utvalg av kulturminner og kulturmiljøer.

Det ses også på hvilke utfordringer slike faktorer gir for utforming av framtidens kulturminnepolitikk.

I *kapittel 3* presenteres visjonen og målene til utvalgets flertall:

Visjonen for framtidens kulturminnepolitikk er «Kulturminner og kulturmiljøer – kilder til opplevelse, utvikling og verdiskaping». For å nå denne visjonen er det utarbeidet fem mål:

1. Kulturminner og kulturmiljøer viser et historisk, kulturelt og materielt mangfold.
2. Samvirket mellom mennesker og kulturminner skaper verdier, kunnskap og opplevelser.

3. Sammenhengen mellom natur og kulturminner stimulerer til bærekraftig ressursforvaltning.
4. Det er likeverd i samspillet mellom offentlige og private aktører.
5. De økonomiske rammene står i forhold til oppgavene.

Videre presenteres hovedstrategier og hovedområder som utvalgets flertall mener må legges til grunn for å nå visjonen og målene for en ny kulturminnepolitikk. Dette utdypes i tiltakskapitlene 4–13.

I *kapittel 4* beskrives kulturminner og kulturmiljøers betydning som verdier i lokalsamfunnene, der mennesker har sin tilhørighet. Kapitlet konkretiserer flere av de perspektiver som trekkes opp i verdikapitlet (kapittel 2), og det foreslås tiltak med sikte på å øke engasjementet for og gleden ved å ta vare på disse verdiene.

Det legges vekt på at lokalsamfunn må settes i stand til å være en pådriver og en påvirker med reell innflytelse på utforming og bruk av omgivelsene. Dette gjelder både i forbindelse med arealplanlegging og i tilrettelegging og formidling av kulturminneverdier. Betydningen av å bygge nettverk, som blant annet trekker inn frivillige organisasjoner og museer, trekkes også fram.

I *kapittel 5* gjennomgås situasjonen for private eiere av fredete kulturminner og kulturmiljøer og for samiske rettighetshavere og brukere. Videre ses det nærmere på statens rolle og ansvar i egeskap av eiere og forvaltere av kulturminner og kulturmiljøer, og på kommunenes økonomiske ansvar for kirker.

Ser man bort fra de automatisk fredete kulturminnene, er bare rundt 3000 vedtaksfredet etter kulturminneloven. Målet om å sikre et mangfold av kulturminner og kulturmiljøer er derfor helt avhengig av at eiere flest tar ansvar gjennom daglig bruk, vedlikehold og skjøtsel.

Utvalgets flertall foreslår en rekke tiltak knyttet opp mot behovet for å utarbeide en ny kulturminnelov som skal gi større likeverd mellom eiere og den offentlige kulturminneforvaltningen. Det foreslås flere tiltak knyttet opp mot økonomi og kompensasjon for merutgifter. Behovet for styrking av de økonomiske virkemidlene utdypes nærmere i kapittel 9.

Situasjonen for samiske rettighetshavere og brukere beskrives og det foreslås tiltak knyttet til dokumentasjon av kulturminner og kulturlandskap og til forvaltning av reindrifts kulturlandskap.

Når det gjelder staten som eier og forvalter av kulturminner og kulturmiljøer, vektlegges betydningen av at staten går foran som et godt eksempel.

Behovet for å få utarbeidet en samlet politikk for statlig eierskap og eiendomsforvaltning understrekes.

Kirkene og kirkegårdene er viktige kulturminner, og kommunenes muligheter til å ivareta sine forpliktelser vil være avhengig både av rammevilkårene på kulturminnefeltet og av kommunens økonomi.

I *kapittel 6* er omtalen i stor grad konsentrert om frivillige organisasjoner, men vurderingene og forslagene gjelder alle former for frivillig arbeid. Frivillig innsats har alltid vært en sentral og viktig forutsetning for å kunne ta vare på kulturarven, både på kulturminnefeltet og i museer. Utvalgets flertall mener det må legges best mulig til rette for at de frivillige organisasjonene får arbeidsvilkår som stimulerer til kreativitet, engasjement og rekruttering. Frivillige organisasjoner omtales også i forbindelse med kulturminnerelatert utviklingsarbeid i kapittel 13.

I *kapittel 7* legges det vekt på at den offentlige kulturminneforvaltningen og museene begge arbeider med den materielle kulturarven og at det langt på vei ligger en felles ideologi til grunn for innsatsen i de to sektorene. Det er et stort og uutnyttet potensiale for et styrket samarbeid med museene, som utvalgets flertall mener bør tas i bruk i arbeidet med å ta vare på kulturminner og kulturmiljøer. Museenes rolle som formidler, kunnskapsbank og møteplass trekkes fram spesielt, og situasjonen for museenes kulturhistoriske bygninger omtales. I kapittel 11 foreslås også en del felles tiltak mellom museene og den offentlige kulturminneforvaltningen når det gjelder konserverings- og håndverkertjenester, og overfor skolen.

I *kapittel 8* vurderes behovet for en egen særlov om kulturminner og kulturmiljøer. Det gis også en vurdering av plan- og bygningsloven som virkemiddel for å ta vare på kulturminner og kulturmiljøer.

Utvalgets flertall mener det fortsatt er behov for en egen særlov for kulturminner og kulturmiljøer. Forholdet til plan- og bygningsloven og andre lover på miljøfeltet må ivaretas gjennom en god samordning mellom lovene. Det foreslås å utarbeide en ny kulturminnelov. Hvilke føringer som må ligge til grunn for et slikt arbeid framgår av kapittel 5.

I forhold til plan- og bygningsloven er planlovutvalget godt i gang med å revidere dagens lov. Kulturminneutvalgets flertall foreslår en rekke endringer som skal styrke plan- og bygningsloven som virkemiddel i arbeidet med å ta kulturhistoriske hensyn og legge vekt på kulturminner som ressurs. Blant annet legges det vekt på at eiere,

organisasjoner og lokalsamfunn må gis anledning til å delta mer aktivt i arbeidet med arealplaner. Forholdet til oppfølging av urfolk og nasjonale minoriteters rettigheter i plan- og bygningsloven er også vurdert. Flere av forslagene vil bli fulgt opp gjennom planlovutvalgets videre arbeid.

En presentasjon av gjeldende lovverk er gitt i vedlegg 3.

I *kapittel 9* ses dagens økonomiske støtteordninger i forhold til dokumenterte behov. Alle aktørene i kulturminneforvaltningen etterlyser bedre økonomiske ordninger. Tilskuddsmidler, kulturminnefond og særregler for kulturminner og kulturmiljøer i skatte- og avgiftsregelverket er de tre virkemidlene som i hovedsak skal bidra til den offentlige ressursinnsatsen på kulturminnefeltet.

Samlet skal disse virkemidlene bidra til at et mangfold av kulturminner og kulturmiljøer blir tatt vare på. Utvalgets flertall foreslår at statlige tilskuddsordninger og skatte- og avgiftsreglene først og fremst skal benyttes til kulturminner og kulturmiljøer som er fredet eller bevaringsregulert. Et kulturminnefond, opprettet med statlige midler, skal fungere som et supplement til statlige tilskudd. Fondet skal ikke komme som en erstatning for det ansvaret staten har for fredete kulturminner og kulturmiljøer. Midler fra fondet skal stimulere til kulturminnetiltak og -aktiviteter regionalt og lokalt, og skal primært gå til kulturminner og kulturmiljøer som ikke er fredet etter kulturminneloven. Det foreslås også endringer i merverdiavgiftsloven og skatteloven for å lette situasjonen for eiere av fredete og bevaringsregulerte kulturminner og kulturmiljøer.

I kapitlet presenteres det dessuten ulike modeller som gir eksempler på at det er samfunnsøkonomisk lønnsomt å sikre gode økonomiske rammevilkår for forvaltning av kulturminner og kulturmiljøer.

En presentasjon av dagens ressursituasjon på kulturminnefeltet er gitt i vedlegg 5.

I *kapittel 10* gjennomgås hovedtrekkene i oppgavefordelingen mellom de ulike forvaltningsnivåene. Utvalgets flertall mener det i dagens situasjon først og fremst er viktig å legge vekt på samordnet innsats og samarbeid. Det er ikke behov for noen nye og grunnleggende organisatoriske endringer innenfor den offentlige kulturminneforvaltningen. Det foreslås visse justeringer av oppgavefordelingen og ulike tiltak i forhold til bedre samordning og samarbeid. Behovet for bedre samordning mellom de departementene som har et ansvar for kulturarven, understrekes også.

Omtale av overordnede rammer for dagens kulturminnepolitikk og organisering er gitt i vedlegg 3.

I *kapittel 11* tas det utgangspunkt i at kunnskap er grunnleggende både for å kunne ta vare på kulturminner og kulturmiljøer, og for å skape interesse, engasjement og aktivitet rundt dem. Utvalgets flertall har konsentrert forslagene om tiltak overfor skolen, innenfor håndverkerutdanning og konservatorutdanning, og knyttet til kunnskapsoppbygging gjennom forsknings- og utredningsvirksomhet. Behovet for å etablere kompetansemiljøer for konservator tjenester og håndverkertjenester i hele landet er også gitt en egen vurdering.

En del av de tiltakene som foreslås i kapitlet er fellestiltak med museumssektoren. Kapitlet må derfor også ses i sammenheng med kapittel 8.

I *kapittel 12* vurderes behov når det gjelder registre og miljøovervåking på kulturminnefeltet. Gode opplysninger om hvilke kulturminner man har, hvor de er og hvilken tilstand de har er et viktig grunnlag for en god kulturminnepolitikk. Registerne og resultatene fra miljøovervåking skal gi bakgrunnsinformasjon for framtidige prioriteringer, knyttet både til arealforvaltning og til sikrings- og beredskapsarbeid. Det er derfor avgjørende at registerne utvikles og gjøres tilgjengelige for alle brukergrupper.

Kapitlet må ses i sammenheng med vedlegg 4 om registre og tilstanden til kulturminner og kulturmiljøer i dag.

I *kapittel 13* gjennomgås Norges internasjonale kulturminnesamarbeid, knyttet opp mot konvensjonene. Nærmere presentasjon av de konvensjonene Norge har ratifisert er gitt i vedlegg 3.

I andre delen av kapitlet er kulturminnerett utviklingssamarbeid vurdert. Selv om de overordnede rammene på feltet er godt gjennomarbeidete og handlingsrettete, er aktivitetsnivået likevel beskjedent. Utvalgets flertall foreslår derfor en del tiltak for å styrke innsatsen både hjemme og ute. Det legges også vekt på at kulturminnerett utviklingssamarbeid i større grad ses i sammenheng med det generelle utviklingssamarbeidet.

I *kapittel 14* gis en oversikt over økonomiske og administrative konsekvenser av anbefalingene til utvalgets flertall.

Kapittel 15 er en særmerknad fra utvalgets mindretall, utvalgsmedlemmene Elin Schanche og Christian Sulheim. Disse medlemmene vil ikke tiltre anbefalingene fra utvalgets flertall.

Det er mange grunner til det. For det første samsvarer ikke mandatet med hva som var Stortingets ønske om å få lagt et grunnlag for en kulturminnepolitikk som vil sikre vår felles kulturarv for

kommende generasjoner. Etter disse medlemmenes syn er ikke foreliggende utredning egnet til det.

Av mandatet fremgår det at utvalget ble bedt om å «Foreta en vurdering av mål, strategier og virkemidler på kulturminnefeltet ...». Dette kan vanskelig forstås på annen måte enn at regjeringen ønsker en grundig gjennomgang av kulturminneområdet med sikte på at det blir lagt et grunnlag for en framtidig kulturminnepolitikk.

Etter disse medlemmenes syn har ikke utvalget foretatt en slik grundig gjennomgang. Det er ikke utarbeidet et tilstrekkelig faglig grunnlag som det kan trekkes forsvarlige og godt begrunnede konklusjoner fra.

Disse medlemmene har forsøkt å vinne tilslutning for sine synspunkter uten å lykkes. Når det ikke har skjedd og det er et stort sprik mellom flertallets og disse medlemmenes synspunkter, finner disse medlemmene ikke å kunne slutte seg til de ulike tilrådingene fra utvalgets flertall. Disse medlemmene begrunner sitt standpunkt slik:

Forutsetningen for at man skal kunne danne seg et velbegrunnet syn er at det foretas en gjennomgang av premissene. Disse medlemmene sikter her til at det burde vært foretatt en omfattende evaluering av kulturminneområdet slik tilstanden er i dag med tilhørende utviklingstrekk. Disse medlemmene oppfatter det slik at utvalget er bedt om å gjøre denne jobben uten at det er blitt gjort.